UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Decisiones Practicæ Casuum Conscientiæ Selectorum In Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Pars Altera Decisionum Practicarum Casuum Conscientiæ Selectorum In Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Leonardelli, Bonaventura

Augustæ Vindelicorum ; Græcii, 1739

Casus XII. De dote, & pactis dotalitiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41144

Visual Library

CASUS XII.

De dote, & pactis dotalitiis.

Berta indotata egit cum Cajo cognato suo, ut mutuò sibi daret 200, fl. quos cùm accepisset, adiit Titium alterum cognatum suum, eique ostensis 200. fl. subjecit: ecce hos 200. fl. donaturus spopondit mihi Cajus frater tuus, si & tu centum adjeceris, ut honestum mihi oblatum matrimonium consequi possim. Quo audito adptomisit Titius petitos centum florenos, sed cùm eos statim solvere non posset, pactum fecit cum ejus sponso Bertoldo, daturum se singulis annis 5. fl. pro censu eousque, donec promissos 100. fl. persolveret. Annuit Bertoldus sponsus, & matrimonium init cum Berta, eo pacto, ut si ipse moreretur improlis, vel si ipse & nascituri liberi ante ipsam è vita excederent, ipsa Berta hæres esset omnium suorum bonorum. Contracto ita matrimonio post annum vix elapsum moritur Bertoldus maritus, relictâ post se unicâ filiâ, paulò pòst Patrem secutâ & Bertâ viduâ, quæ etiam post mortem mariti pergit adhuc exigere 5. fl. annuos, quousque Titius Cognatus centum sibi in dotem promissos persolvat.

QUÆR. I. An Berta in conscientiæ foro obliganda sit ad restitutionem centum fl. à Titio cognato ita obtentorum?

QUÆR. II. An Berta possit tutâ conscientiâ exigere post mortem mariti, & accipere 5. fl. annuos quoad usque centum fl. promissi persolvantur?

QUÆR. III. An pactum Bertoldi cum Berta fuerit nullum ob inæqualitatem dotis cum contradote?

78 AD 1. Q. pro pleniore intelligentia notandum est, causam, quæ movet, posse esse extrinsecam, seu impulsivam tantùm, vel finalem & Principalem. Causa tantùm impulsiva vocatur, quæ movet quidem voluntatem in genere causæ finalis adeò scilicet, ut nisi

nisi ab ea voluntas etiam impelleretur, sæpè non vellet, vel etiam contrarium vellet, non tamen movet principaliter. Contrà verò causa propriè finalis ac principalis est, quæ per se movet voluntatem tanquam substantialis pars objecti ejus, atque adeò ex se sufficiens est ad movendam voluntatem, ut velit suum actum firmum, & efficacem esse, si causa illa seu motivum subsistat, etsi fortasse alia secundaria, & adjuncta non subsistant.

Notandum 2. ex Molina *D. 209.* aliud esse, conferentem in ea esse dispositione, ut si sciret causam, ob quam confert, non subsistere, re vera non conferret; aliud verò esse in ea dispositione, ut si sciret causam non subsistere, vellet collationem nullam esse. Hoc secundum invalidam reddit gratuitam collationem; sed primum non semper facit invalidam. Multi quippe sunt, qui, si scirent causam, à qua ad conferendum moventur, vel falsam esse, vel non esse tantam, quantam existimant, re vera non conferrent, quod conferunt, & tamen postquam semel contulerunt, animum non habent, ut invalida sit dispositio: Qualis porrò fuerit donantis animus, atque intentio, tum ex quantitate rei datæ, tum ex affectione, & liberalitate dantis tum ex aliis circumstantiis judicandum erit. His præmissis, ac notatis.

R. ad Q. 1. cum Laym. *tr. 4. c. 5.* 79
Bertam, nisi aliud aliunde constet de intentione donantis Titii, à restitutione acceptæ pecuniæ excusandam esse. Ratio est, quia licèt Titius errore illo impulsus fuerit ad dandam illam pecuniam Bertæ in dotem adeò, ut si illa deceptio ei priùs innotuisset, minimè forsan dedisset, attamen videtur absolutè, & simpliciter donâsse, ob sufficientem causam dandi, quam habuit propriè finalem, & objectivam, videlicet, quia ipse cognatus est & dives; Berta autem pauper, & indigens, cujus idcircò indigentiæ succurrere voluit dotem suppeditando, ut sic honestum sibi oblatum matrimonium consequi posset.

Ad 2. Q. An Berta tutâ conscientiâ possit exigere, & accipere 80
5. fl. annuos quousque tota summa persolvitur, respondet Cajetan. negativè *2. 2. q. 78. a. 2. ad sext.* Rationem dat.

1. Quia in *cap. Salubriter de usuris* id solùm permittitur marito, cui, superstite dote, incumbit onus alendæ familiæ; interrogatus enim ibi Papa Innoc. III. num, qui uxorem duxit, certa dote sibi à socero constituta, qui pecuniam tunc temporis non dederat, sed genero quasdam possessiones in pignus tradiderat, quousque dos esset illi persoluta, possit accepti pignoris fructibus gaudere, aut potiùs eosdem

debeat in sortem computare, respondit summus Pontifex, non esse in sortem computandos, sed à genero absque usura percipi posse, cùm frequenter dotis fructùs non sufficiant ad onera matrimonii supportanda, cujusmodi onus est, ut maritus uxorem, & familiam alat, integra, & salva persistente semper dote, id, quod in aliis oneribus non contingit: ubi ususfructus pignoris universaliter computandi sunt in sortem. Cùm ergo illa concessio marito facta à jure sit exorbitans, non est ad mulierem viduam extendenda.

2. Quia cessante causa, cessat effectus, & id, quod non est, non potest effectum operari: atqui mortuo marito non est matrimonium, ob quod dos, & lucrum dotale conceditur: ergo non poterit Berta ꝑ. illos fl. exigere & accipere absque labe usuræ. Nihilominus Dicendum est cum Soto *de Just. l. 6. q. 1.* Bald. *C. unde vir, & uxor l. 1. fi.* & communi aliorum. Posse Bertam tutâ conscientiâ mortuo marito quotam illam exigere, & accipere, etiamsi in viduitate persistat, usque dum illi dos persolvatur. Ratio est, quia majus onus incumbit mulieri viduæ, quàm nuptæ; siquidem viduæ incumbit onus gubernandæ familiæ, filiosque alendi, ac statum ejus, cujus erat uxor, honestè, & honorificè conservandi: si ergo id poterat exigere, & accipere maritus ad alendam uxorem, cur non poterit Berta vidua ad alendum se simul & filios?

2. Quia, ut notat Bald. *l. c.* viduæ dicuntur habere dotem, non alia ratione, quàm, quòd matrimonium, etsi quoad vinculum post mortem viri sit dissolutum, remaneat tamen virtute quoad onus alendæ familiæ, & statûs dignitatem conservandi: ad hoc igitur onus sublevandum, interim dum dos sibi non persolvitur, poterit portionem dicto oneri convenientem singulis annis percipere, & quidem absque periculo labis usurariæ, cùm hujusmodi lucrum ultra sortem non accipiat ob solutionis moram, aut lucri cessantis rationem, vel temporis prorogationem, sed ob alimenta jure matrimonii sibi debita, propter quæ dos conceditur, qua non data jus alimentorum non amittitur. Unde

Ad rationes in contrarium R. ad 1. n. a. nam licèt id lucri concedatur ibi marito ratione oneris matrimonii, negandum tamen non est, etiam post mortem mariti non remanere ulteriùs in vidua onus alendæ familiæ, & statûs maritalis honestatem conservandi, ratione cujus poterit vidua, cui dos non solvitur, ad illud sublevandum convenientem quotam singulis annis percipere, donec ipsa dos persolvatur; manente enim eadem causa, debet idem effectus pro-

produci; causa verò concessionis lucri in matrimonio, quando dos non solvitur, est onus matrimonio ex natura rei annexum, quod perseverat etiamnum in vidua, & licèt matrimonium sit dissolutum quoad vinculum per mortem viri, manet adhuc tamen virtute quoad onera prædicta: Quando autem dicitur, dotem non esse, nisi sit matrimonium, intelligendum id est, nisi verè sit aut fuerit matrimonium, quod ratio dotis includit. In vidua autem verum præcessit matrimonium, ratione cujus obtinuit dotem, qua salva, tanquam suo, & filiorum patrimonio sustentari debet. Ex his patet etiam responsio ad 2. rationem in contrarium allatam.

8 Ad 3. Q. Videtur pactum Bertoldi cum Berta nullum esse, atque adeò Bertæ non competere jus ad successionem bonorum mariti defuncti.

Ratio est 1. quia non succedit ratione contradotis, seu donationis propter nuptias; in contradote enim, seu donatione propter nuptias servanda est æqualitas, ita ut contradotis quantitas dependeat ex conventione, quantum dotis uxor dare, & maritus accipere velit: *argum. Leg. si ego, §. 3. ff. de jure dotium. l. si constante 19.* Item *authent. æqualitas*: In posito autem casu non servatur æquilitas à lege requisita, ut scilicet quanta dos marito constituitur, tanta vicissim donatio propter nuptias uxori decernatur; cùm bona mariti longè excedant dotem uxoris. Neque succedit Berta ratione pacti, aut contractûs privati; tales enim contractus, cùm lites foveant, non respiciuntur, nec ullum jus conferunt, nec pacta disparia inter conjuges valent. 2. Quia donatio omnium bonorum tam præsentium, quàm futurorum prohibita est, & nulla per *l. stipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig.* talis autem videtur esse donatio Titii Bertæ nuptiarum causâ facta: ergo.

Confirmatur ex *l. licèt 19. C. de pact. l. hæreditas 5. C. de pact. convent.* juxta quas pactis hæreditas dari nequit ob periculum captandæ mortis ejus, cujus hæreditas promissa est.

Nihilominus dicendum est, prædictum Bertoldi pactum cum Berta validum esse, atque adeò Bertæ competere jus in bona mariti defuncti.

Ratio est. 1. quia tale pactum, neque jure naturali est irritum & nullum, neque jure positivo: ergo valet. Non jure naturali, quia ad valorem pacti, & contractûs ex jure naturæ non aliud requiritur, quàm duorum, vel plurium in idem placitum consensus, qui consensus ponitur adfuisse. Neque jure positivo; nam Leges civiles præcipientes æqualitatem dotem inter, & contradotem universali

jam consuetudine sunt, hodie legitimè abrogatæ, prout testantur Andr. Gaill. *l. 2. observ. 78.* Panormit. *in cap. donatio, de donat. inter virum, & uxorem,* Lauterbach. *ad tit. ff. de J. D. §. 41.* Guido *decis. 265.* Engl. *hic n. 10.* Schmier *l. 4. tr. 2. §. 6.* Schmalzgr. *hic n. 92.* aliique, ipsaque docet locorum praxis. Authent. quoque citatam hodie plerumque non observari, notant Gloss. in cit Authent. Abb. *in cap. ult. n. 12. de donat. inter virum, & uxorem.* Nicol. Everardus *t. 1. consil. 40. n. 47.* Laym. *l. 3. tr. c. 13.* aliique citt. cùm fieri soleat, ut sæpe vel nulla constituatur donatio propter nuptias, vel non æqualis doti; sed minor, aut major, vel sub alia forma: imò licitam esse sponsis & validam dispositionem, & pacta non solùm circa dotem & contradotem, sed etiam circa lucra, & alia, docent complures DD. apud Wiestner. *l. 4. decret in tit. 20. n. 17.* contendentes, validam esse renuntiationem lucrorum constante matrimonio quæsitorum & quærendorum, ab uno in favorem alterius conjugis factam ante ipsum matrimonium, eò, quòd non tam donatio sit, quàm contractus onerosus, cùm integrum sit cuique matrimonium contrahere sub certis conditionibus de futuris lucris acquirendis. Unde & citt. Gaill. n. 5. cum aliis contendit, inæqualitatem donationis propter nuptias etiam de jure communi subsistere posse, siquidem pacta de lucranda dote, vel donatione propter nuptias fiant pro casu non existentium liberorum, & antequam contrahatur matrimonium per verba de præsenti; quia, inquit, jura Communia solùm prohibent ejusmodi pacta constante matrimonio facienda, ne scilicet conjuges mutuo amore se exspolient, quæ ratio cessat in matrimonio nondum contracto; nec hæ sunt donationes inter conjuges, de quibus jura loquuntur, sed inter sponsos, imò strictè loquendo nec sunt propriè donationes, cùm habeant rationem contradotis, & fiant Uxori in securitatem, & remunerationem dotis. Cùm ergo & pactum Bertoldi cum Berta factum fuerit ante matrimonium contractum, & quidem non absolutè, sed sub conditione, si ipse, & nascituri filii moriantur Berta superstite; non est, cur non subsistat. Unde

Ad 1. rationem in contrarium R. n. maj. ejusque rationem; nan æqualitatem dotis & contradoti propter nuptias ex generali qua dam omnium ferè locorum con suetudine non observari, testatu citt. Gaill. cum aliis & praxis, qũ constat fieri pacta disparia, no solùm quoad constitutionem, & præstationem, sed etiam quoad pa cta lucrorum, loquendo saltem d pactis ante contractum matrimo nium initis.

Ad 2. rationem R. donationes ab-

absolutam omnium bonorum tam præsentium, quàm futurorum, quæ actu dominium transfert, irritari à Jure; non item conditionatam duntaxat pro casu secuturæ mortis unius partis, & bonorum solùm præsentium, qualis fuit donatio Bertoldi propter nuptias. Ratio enim à LL. adducta, irritandi donationes & contractus absolutos actu dominii translativos, est, ne donans omnibus sic bonis spoliatus pauperem, & miseram vitam vivere cogatur, amissa omni spe & potestate omnis dispositionis; Id quod non evenit in pacto Bertoldi utpote facto duntaxat sub conditione secuturæ mortis, remanente adhuc potestate faciendi in vivis omnes dispositiones, & donationes, resque suas ad libitum in alios transferendi. Accedit, quòd, ut ex communi sententia docent Molina *l. 2. de primogen. c. 10. n. 17.* & Pal. *de Just. D. 2. p. 24.* §. *1.* donationes omnium bonorum onerosæ, & ob causam non sint prohibitæ, eò quòd deficiant à natura propriæ donationis, & ex altera parte decreta odiosa, & libertatem restringentia strictè sint interpretanda; contrados autem habet rationem donationis onerosæ, adeóque etiam ex hoc capite non prohibitæ.

Ad Conf. R. ejusmodi pacta hodie consuetudine sustentari, & LL. ibi citatas loqui duntaxat de pactis hæreditatis acquirendæ, non conjugum, sed aliorum privatorum, ut explicant citt. DD. eò quòd in pactis inter conjuges mutuus eorum amor excludat mortis captandæ periculum, & suspicionem, quod periculum non semper abest respectu alterius privati.

CA-